

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.11, november 2017

Indledningen er redigeret af Steen Tullberg og Kirsten Vad

Tilsyn ved dr.phil. Ole Vind

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til “Christoffer Columbus”

ved Holger Berg

Indhold

- 1 Biografisk baggrund
- 2 Komposition og forlæg
- 3 Referat
- 4 Efterliv og placering i forfatterskabet
- 5 Anvendt litteratur

1 Biografisk baggrund

Digtet “Christoffer Columbus” blev udgivet i *Den Nordiske Kirke-Tidende* i 1833, men var skrevet i 1831 under Grundtvigs tredje Englandsrejse. Denne gang var skrivebordsarbejdet i London ikke begrænset til læsning af kilder og faglitteratur i dagtimerne, men fortsatte om aftenen: ”Hvad jeg da forrige Aar ikke har naaet i London: at arbeide lidt ordenlig hjemme, begynder dog nu at lykkes, saa jeg næsten er blevet færdig med et Vers om Amerikas Opdagelse til en ny Udgave af Krønike-Rimene” (Grundtvig 1920, s. 166, 26. juli 1831).

2 Komposition og forlæg

Digtets ordvalg er arkaiserende. Det består af 49 strofer à seks vers med fire jambiske versfødder. De fire første vers danner krydsrim med skiftevis mandlig og kvindelig udgang. De sidste to vers har et parrim med mandelig udgang. Den digteriske sammenhæng sikres især af verslinjen “Mens Aar-Tusinder henskred/henrandt/henrinde”, der gentages tre gange og deler digtet i tre tidsrum: 1) Græske sagn om det forunderlige land hinsides verdenshavet (strofe 1-5); 2)

Columbus' opdagelse af Den Ny Verden (strofe 6-42); 3) perioden op til Grundtvigs samtid med et kristent udblik på den paradisiske nye verden ved tidernes ende (strofe 43-49).

Dermed indrammes Columbus' første rejse i 1492 af en gylden, mytisk fortid og den mere dystre moderne tid. Hans lange forberedelser sidestilles med tidligere geniens higen efter en ny og bedre verden.

Denne universelle længsel tematiseres også i flere afsnit fra periodens mest indflydelsesrige Columbus-biografi af Washington Irving fra 1828. Irving sammenligner Columbus' geografiske horisont og tanker om et jordisk paradys med forudgående forestillinger (Irving 1828, bind 4, appendiks XXXIII, her s. 402 f.). Han beskriver også, hvordan skyer og luftspejlinger blev taget for land langt vest på i Atlanterhavet (bind 1, s. 47-50). Irving er højst sandsynlig allerede i 1831 hovedkilden til Grundtvigs skildring af Columbus.

3 Referat

I digtets første tidsrum afføder synet af aftenrøden sagnene om solguden Helios. Solgudens daglige ridt over himlen begynder i den østlige ende af verdenshavet Okeanos og ender i den vestlige. Om natten sejler han østpå under bølgerne. Helios skaber ved solnedgangen (og ifølge Grundtvig også ved solopgangen) Hesperidernes Have. Grækernes længsel efter dette land uden vintre fører dem i tankerne vestpå hen over verdenshavet.

I digtets andet tidsrum er grækernes visionære morgendrømme blevet glemt. Fra strofe 8 til 13 skildres Columbus ved årsskiftet 1484/1485, der var lavpunktet i hans omskiftelige liv som opdagelsesrejsende i forskellige rigers tjeneste (se Irving 1828, bind 1, bog 1, kapitel 2 og 6). Han er en fattig vandringsmand, der ankommer til Spanien og får husly i klostret Santa Maria de La Rábida (Irving 1828, bind 1, s. 95-100). Efter samtaler med den højtrangerende franciskaner Juan Pérez skaffer denne Columbus en audiens hos kongeparret Ferdinand og Isabella.

Ved den første audiens i 1486 vækkes Isabellas interesse (jf. strofe 14-15). Seks strofer skildrer Columbus' sidste ansøgningsrunde i december 1491 (strofe 16-21, jf. Irving 1828, bind 1, bog 2, kapitel 7-8). Columbus' selvsikre krav om at blive vicekonge over de nye lande fører i første omgang til et sammenbrud (strofe 17). Dette er blot det seneste afslag i hans mere end tiårige forsøg på at finde en konge, der vil finansiere hans ekspedition vestpå (strofe 19). Nu drager Columbus bort fra hoffet på et muldyr, men bliver kort efter, da han når til Pinos Puente, på Isabellas anmodning kaldt tilbage til forhandlingsbordet (strofe 18, 21).

Columbus sejler afsted i morgengryet den 3. august 1492. Rejsen fra Spanien til den caribiske ø San Salvador tager 70 dage, hvilket sidestilles med menneskets forventede levetid på 70 år og beskrives som en prøvelse (strofe 25). Columbus navigerer efter stjernerne, og troen på Kristus hjælper ham med at holde fast i sit foretagende trods et ulmende mytteri. Dialogen i strofe 30 og 31 finder sted i natten fra den 11. til 12. oktober 1492, umiddelbart før besætningen ser land.

Columbus går i land på San Salvador iklædt vicekongens purpurrøde kåbe. Hans knælende bøn i strofe 33 sidestilles med beretningen om menneskets skabelse af muld og Guds ånde, der er et gennemgående begrebspar (jf. strofe 1, 34, 47-49).

I strofe 35 til 36 befinder Columbus sig i februar 1493 på tilbagerejsen med skibet Niña midt i en truende storm vest for Azorerne. Han er blevet adskilt fra sit andet tilbageværende skib. Et skibbrud ville derfor ikke alene tage livet af ham og besætningen, men berøve europæerne kendskabet til Amerika. Derfor beskriver Columbus sin rejse i to breve, som pakkes ind i voks og lægges i to tønder, der skulle nå frem som flaskepost, hvis skibet gik ned (Irving 1828, bind 1, s. 380-383).

I marts 1493 er Columbus nået til Lissabon og beretter om sine opdagelser. Den ret dunkle strofe 38 opklares af Irvings biografi: Portugisiske hofmænd foreslår at myrde Columbus og gøre krav på de nye lande (Irving 1828, bind 1, s. 399-405). Rejsebeskrivelsen slutter i strofe 39 med hjemkomsten til Palos.

I strofe 40 til 42 sammenfattes det 300-årige spanske kolonialstyre. Ganske vist transporteres rigdomme fra Latinamerika på den navnkundige spanske sølvflåde, men rigdomme alene tilfredsstiller ikke længslen efter en ny og bedre verden. Ligeledes er Columbus' storværk kun blevet efterfulgt af meget mindre bedrifter (id og idrætter, strofe 45, 46).

De tre sidste strofer spørger, hvornår helte af hans format igen vil blive set "paa vor Jord" (strofe 48, vers 5)? Svaret er, at de afdøde heltes jordiske og åndelige legemer først må genopstå. Hvilken genopstandelse Grundtvig hentyder til, er ikke klart. Beskrivelsen minder umiddelbart om de dødes genopstandelse ved Dømedag i 1 Kor 15,35-53. Imidlertid giver det i forfatterskabet bedre mening, at de afdøde heltes ånder ikke først vækkes til live ved genopstandelsen, men gennem en langt tidligere vækkelse af folkeånden. Gennem krønikerim som "Christoffer Columbus" forsøgte Grundtvig at bidrage til denne historisk-poetiske vækkelse (se [indledningen til Grundtvigs Krønike-Riim, afsnittet "Poesi og historie"](#)).

4 Efterliv og placering i forfatterskabet

De kristne moraler og det græsk-nordiske billedsprog passede glimrende ind i *Den Nordiske Kirke-Tidende*, der udgav digtet i 1833. Brevcitater nævnt i afsnit 1 viser, at Grundtvig i 1831 havde skrevet digtet til en kommende andenudgave af *Krønike-Riim til Børne-Lærdom* fra 1829. Denne digtsamling udkom dog først på ny i 1842, og inden udgivelsen skrev Grundtvig et kortere, mere tilgængeligt og detaljerigt digt om Columbus (Grundtvig 1842, s. 169-173). I den tilhørende *Haandbog i Verdens-Historien* fra 1843 skildredes Columbus som den første blandt mange handlekraftige individualister i den moderne epoke, nyårstiden (Grundtvig 1833-1843, bind 3, s. 168-180; Vind 1999, s. 365-373). Digtets placering i forfatterskabet afhænger meget af, om man tolker udblikket på heltens genopståen som et positivt håb om en snarlig og dennesidig vækkelse af folkeånden eller tolker udblikket som en pessimistisk længsel efter de dødes genopstandelse og Paradis i det hinsides. Det spørgsmål er ikke debatteret i forskningen, som kun har berørt digtet sporadisk (Bang 1932, s. 57 f.,

5 Anvendt litteratur

- Bang, J.P. (1932) *Grundtvig og England. Studier over Grundtvig*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1829) *Krønike-Riim til Børne-Lærdom med Indledning og Anmærkninger*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1833) "Christoffer Columbus" i *Den Nordiske Kirke-Tidende, et Uge-Skrift for Kirken og Skolen*, nr. 8, sp. 113-122. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1833-1843: 1833-1856) *Haandbog i Verdens-Historien. Efter de bedste Kilder. Et Forsøg*, bind 1-3, bind 3 (1843: 1842-1856). København.
- Grundtvig, N.F.S. (1842) *Krönike-Riim til Levende Skolebrug med Oplysninger*, 2. rev. udg. [1829]. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1920) *N.F.S. Grundtvigs Breve til hans Hustru under Englandsrejserne 1829-1831. Udgivne af deres Børnebørn*. København.
- Irving, Washington (1828) *A History of the Life and Voyages of Christopher Columbus*, bind 1-4. London.
- Schrøder, Ludvig (1875) "Om Grundtvig og hans gode håb" i *Nordisk månedskrift for folkelig og kirkelig oplysning*, s. 195-207. Odense.
- Vind, Ole (1999) *Grundtvigs historiefilosofi*. København.